Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Casa del Carrer del Pont, 3- 5

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Carrer del Pont núm. 3-5
Emplaçament	Al centre del nucli antic molt a prop de la plaça de l'Òmnium Cultural i al costat de les escales de l'Espadaler que baixen a l'edifici de la cooperativa.
Alçada:	575,6

Coordenades:

Latitud:	42.100331977582
Longitud:	2.2221245677428
UTM Est (X):	435679
UTM Nord (Y):	4661209

Classificació

Número de fitxa	08237 - 41
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XIV-XVIII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	Sí. IPA. Núm. 23781
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	5813007DG3651S0001MR, 5813007DG3651S0002QT , 5813007DG3651S0003WY, 5813007DG3651S0004EU, 5813007DG3651S0005RI, 5813007DG3651S0006TO
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella

Data de registre de la fitxa: dg., 02/07/2023 - 00:41

Descripció

Casa entre mitgeres situada a la part oest del carrer del Pont fent xamfrà amb les escales de la baixada de l'Espadaler coincidint amb la façana de l'antic callerot o callissot. La casa correspon a la clàssica parcel·la entre mitgeres de casa gremial composta per una planta baixa, un primer pis i unes golfes cobertes amb teulada a dues vessants amb el carener paral·lel a la façana que mira a llevant cap al carrer del Pont. Actualment la finca incorpora dues antigues parcel·les gòtiques de casa gremial (la número 3 i la número 5) unificades en una de sola fruit de les nombroses ampliacions de l'època moderna. La composició de la façana hi ha un predomini del massís respecte el buit amb tres obertures a la planta baixa; una d'accés a l'escala dels habitatges situada a la part sud i de factura recent, una segona situada a la part central i corresponent amb l'accés original a la finca i una darrera a tocar de les escales i baixada de l'Espadaler corresponent amb un local comercial. Aquesta segona correspon amb l'entrada principal a la finca i està resolta mitjançant una porta adovellada de perfil rebaixat amb les dovelles i els muntants de pedra picada. Damunt seu hi ha els habitatges molt reformats i distribuïts mitjançant dues finestres rectangulars al primer pis i dues més al segon. Corona la façana un ràfec o barbacana compost pels caps de les bigues de formigó. La façana està arrebossada per una capa de pintura de color blanquinós i tant sols s'ha deixat com a sòcol els vestigis de l'antiga fàbrica constructiva a base de còdols de riu mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades regulars i horitzontals amb fragments de totxo i maó a trenca-junt. La façana lateral de l'antic callissot hi té oberta a tocar la cantonada nord-oest una obertura allindada alineada amb la del carrer i formant una mena de porxada d'accés a l'antic obrador. A banda hi ha dues obertures més corresponents a finestres de factura tardana en aquesta façana i sèries de dues més a la P1 i a la P2 sota el pinyó de la teulada. Cal destacar que la paret cantonera amb el carrer del Pont i l'antic callissot, actual baixada de l'Espadaler hi ha construït un xamfrà. La façana lateral hi ha un afegit a la bada de ponent corresponent amb els engrandiments i ampliacions de la finca, una vegada les muralles van deixar d'estar en us i es van ampliar amb galeries i cossos sortints. L'interior de la finca està molt reformat ja que la planta baixa s'utilitza com a locals comercials però tot i així encara té conservada com a la banda interior la traça de les antigues muralles medievals amb murs de més de 1 metre d'ample i reutilitzada com a murs mitgers. A la part posterior i darrere de les galeries encara es conserva un bon pany de 3 metres de llarg amb una orientació nord-sud i corresponent amb un fragment de les velles fortificacions construïdes amb aparell de còdols de riu, units amb argamassa de calç i disposats en filades regulars i horitzontals. Aquest fragment de mur es conserva amb una alçada de mes de 3 metres i sostenint els murs de la planta soterrani i part de la primera.

Observacions:

Segons imatges antigues i conservades de l'associació del club d'història local i publicades en alguns programes de la festa Major (Ajuntament de Sant Quirze de Besora, 1995). es pot veure la façana oest de Sant Quirze mirant al Ter encara amb les cases dels carrers Torelló, Plaça Major i Carrer del Pont perfectament conservades. S'hi poden veure les galeries de les cases principals com ara les de la Plaça Major 10, 11, 13, 14, can Tenes (Plaça, 16), la casa dels Rierola (Can Tija) i fins hi tot el callissot que hi hauria hagut a l'emplaçament de l'actual baixada de l'Espadaler. S'hi pot veure la volumetria de les galeries sobresortints de la façana així com també els mateixos cossos sobresortints a la finca del carrer del Pont 3-5.

Història

Les notícies més antigues les tenim en els anys 887 i 898 quan el comte Guifrè elPelós va dobat amb el consentiment del bisbe Gotmar de Vic , els delmes i les primicies de les parròquies i masos de Sta Maria i St. Quirze, al monestir de Sant Joan de Ripoll, anomenat més tard com a Sant Joan de les Abadesses. Segons Monsalvatge el 898 el bisbe Gotmar va consagrar les esglésies de Sant Quirze i Santa Maria de Besora que l'abadessa Emma havia reedificat. Aquest fet va provocar que l'església de Sant Quirze estigués sota la jurisdicció del monestir i fos aquest mateix l'encarregat de nomenar els rectors, cobrar delmes, tributs...Aquest fet donaria origen a l'església, el cementiri i possiblement una petita sagrera organitzada als entorns dels carrers de l'església, plaça Major i carrer església tenint una forma més aviat ametllada i centralitzada al voltant de l'edifici religiós.

Temps després i en concret als anys 1262, 1263, 1372, 1402 i 1443 es documenten diversos actes de vassallatge entre els senyors de Besora i el monestir de Sant Joan en referència als tributs cobrats i la seva reconeixença i vassallatge a l'abat de Sant Joan. En els fogatges de 1372 s'esmenta la presencia d'uns 25 masos i el pagament d'un seguit de tributs al monestir. No obstant això i tenint present que la vila estava en plena pesta negra havia experimentat una evolució entre el nord i el sud allargant el perímetre de l'antiga sagrera pels extrems ja que seguia la traça de l'antic camí ral. Possiblement es desenvoluparen els eixos carrer de Torelló, carrer del Pont, carrer de la plaça i la mateixa plaça que es situà a la part central aprofitant els límits de l'antiga sagrera i esdevenint el punt neuràlgic del mercat. Per la part de llevant es formà el carrer dels Patis i tot el conjunt es va tancar darrere un recinte de muralles reforçat per torres i amb tres portals; el de Torelló a migdia, el del pont a tramuntana que comunicava amb el "mal pas" i el pont damunt del Ter erigit el segle XIV i finalment a llevant el portal de l'església. Fruït d'aquesta puixança es va erigir la casa del comú amb la llotja de conerç i segles més tard la casa de la confraria. La puixança econòmica i el poder del mercat i del comerç provocaren que algunes famílies habitessin a la plaça Major com a símbol del seu status. De les muralles en partien alguns passos o callissots que connectaven la part alta de la vila amb la façana del Ter. Un exemple en podria ser la núm. 3 i 5 del carrer del Pont, on segles més tard es va convertir en unes escales.

Entre el 1401 i 1402 hi ha un cens on s'hi esmenten unes 36 famílies . El 1519 consten un total de 29 famílies i el 1553 ja n'hi ha un total de 40. Aquest increment possiblement seria provocat pel desenvolupament de les activitats tèxtils i manufactureres, l'aparició de telers, gremis i una gran quantitat de paraires. Tant és així que el 1626 hi havia un total de 493 persones. Posteriorment el 1686 Sant Quirze ja tenia 90 famílies al poble i 10 als masos. El 1741 es passà a un total de 265 cases juntament amb Montesquiu. Testimonis d'aquests afers en caldria destacar l'allargament del carrer de Torelló fins al denominat "mal pas" situat al costat del pont damunt del riu Ter i també l'aparició del carrer de les Roques. Fora d'aquest nucli hi hauria el molí vell situat a prop de la desembocadura de la riera de la Foradada i també el molí nou o molí bataner situat a la zona de Cal Trinxet.. L'increment es reflecteix el 1782 on a Sant Quirze hi havia un total de 180 cases; 515 adults i 250 menors. Finalment el cens de 1846 Sant Quirze constava de 168 famílies i 774 persones. No cal dir que la majoria de les cases eren intra muralles de manera que la imatge de la vila era similar a la d'un castell medieval degut a que havia crescut portes endins. Durant tots aquests anys s'havia aixecat l'hospital dels pobres, la casa de la confraria, la capella de la confraria i s'havia anat urbanitzant el carrer dels patis que tal i com diu el seu nom era un espai ocupat per patis i hortes de les cases amb façana al carrer del Pont.

Referent a la finca del carrer del Pont 3-5. ens surt esmentada al "cuaderno de liquidaciones y amillaramiento de 1862" especifica a la inscripció núm. 114. *"Por una casa con su huerto adyacente a la calle del Puente núm. 5. ôr otra idem en el nº4"* amb un total de 260 cèntims. segons el mateix registre aquesta finca pertanyia a Quirico Prim i després passa a Jaume Prim. Segons Serrallonga (Serrallonga. ob. cit, 1998) en el seu apèndix II especifica que Joan Prim tenien una casa al carrer dels patis i el seu germà Josep va participar en un pleit contra els germans Prim per no pagar l'impost de 66 lliures a un comerciant. (Arxiu de jutjat de Pau de Sant Quirze "llibres de naixements i defuncions" (AMQ). També ens surt que la finca núm. 3 annexa a la primera en l'amillarament de 1862 inscripció núm. 145 pertany a Joan Tenes

teixidor *Por otro en la calle del Puente núm. 3 con su huerto adyacente* i amb un valor de 1609 cèntims. Joan Tenes teixidor que residia al carrer de la plaça Major núm. 4 (actual carrer del Pont 16) a la finca de la seva propietat i denominada com a "Can tenes" corresponia amb una potentada família de teixidors i paraires enriquits amb el comerç. Un avantpassat seu era Pere Tenas, teixidor el qual segons Serrallonga (Serrallonga, J ,1998, Ob. cit. P-29) especifca que al 1765 vivia en una casa propietat del marques de Santa Coloma a ala que li pagava de cens una gallina.(ACM. *Llibre arrendaments /1781)*. Aquest Pere Tenes , teixidor de llana del 1778-79 el qual el 1765 vivia en una casa denominada la "Ferreria" propietat del comte de Santa Coloma (Serrallonga, 98 ob cit. Apèndix II). A partir del 1830 la família de Joan Tenas Vinyeta vivia al carrer del Pont i estava casat amb Maria Girart Estevanell i també Vicenç Tenas Teixidor casat amb Margarida Casanovas i resident al carrer del Pont.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE SANT QUIRZE DE BESORA (1995). Programa de la Festa Major

SERRALLONGA, URQUIDI, JOAN (1998). Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat. Eumo editorial

ACM. *Llibre d'arrendaments de Sant Quirze de Besora.*

AMQ. Llibre de naixements i defuncions . Arxiu del jutjat de Sant Quirze 1830

AMQ. *Cuaderno de liquidaciones y amillaramiento. 1862. Sant Quirze de Besora.* Carpeta 1016

CURSOS
D'ANGLÈS